

mgr Anna Knapieńska
Collegium Civitas

Tytuł:

***Biografie zawodowe Polek z tytułem profesora w polu technonauki
(w dziedzinach medycznych, przyrodniczych, rolniczych i technicznych)***

Streszczenie pracy doktorskiej

Kobiety są mniejszością w strukturach władzy pola nauki, szczególnie w dziedzinach medycznych, przyrodniczych, rolniczych i technicznych, od których oczekuje się przynoszenia wymiernych zysków dla gospodarki. Dziedziny te nazywam technonauką, zgodnie z postkonstruktivistyczną socjologią wiedzy. Technonaukę zdefiniować można jako połączenie nauki i technologii, opierające się na pracy laboratoryjnej. Zakładam, że niedoreprezentowanie kobiet w polu technonauki wiąże się z konstrukcją struktury społecznej tego pola.

Celem pracy jest udzielenie odpowiedzi na pytanie badawcze, w jaki sposób konstruowana jest w narracjach kobiet z tytułem profesora struktura pola technonauki we współczesnej Polsce, a także jakie znaczenie ma w nim kategoria płci. Pytanie wywodzę z koncepcji struktury normatywnej i struktury możliwości Roberta K. Mertona. Stawiam hipotezę, że struktura pola technonauki w Polsce jest naznaczona płciowo. Zarówno na poziomie struktury normatywnej, jak i struktury możliwości kobiety z tytułem profesora emancypują się od płci – akceptują obowiązujące w akademii normy i wartości oraz związane z nimi perspektywy.

Aby odpowiedzieć na postawione pytanie badawcze, w rozdziale pierwszym i drugim dokonuję teoretycznej analizy powyższych kwestii. Omawiając strukturę pola technonauki, odwołuję się przede wszystkim do Mertonowskiej teorii struktury społecznej, natomiast do opisanego płciowego wymiaru tego pola służą mi dane statystyczne oraz współczesna literatura przedmiotu. W rozdziale trzecim prezentuję metodologiczne podstawy mojej pracy, przede wszystkim założenia biograficznego podejścia Fritza Schützego. Rezultaty analizy jakościowej dwunastu autobiograficznych wywiadów narracyjnych, przeprowadzonych przeze mnie w 2017 i 2018 roku, przedstawione są w rozdziałach czwartym, piątym i szóstym. Pokazuję, jaki kształt przybiera struktura normatywna i struktura możliwości pola technonauki w biografacjach oraz jak jest ona wyrażana w przekonaniach. Wreszcie, przedstawiam pięć idealnych typów biografii zawodowych kobiet w polu technonauki

Anna Knapieńska
22 XI 2019

w Polsce, skonstruowanych na podstawie biografii i poglądów poszczególnych informaterek. Porównanie typów biograficznych umożliwia odnalezienie elementów wspólnych dla wszystkich z nich i charakterystycznych tylko dla niektórych. Poza tym wyodrębniam również kluczowe czynniki ułatwiające i utrudniające kobietom gromadzenie naukowego kapitału symbolicznego. W ten sposób odsłania się hierarchiczne zróżnicowanie statusów determinujących możliwości kobiet w polu technonauki, leżące na przecięciu indywidualnej biografii każdej z profesorek oraz struktury idealnej.

Otrzymane przez mnie rezultaty potwierdzają tezę o płciowym naznaczeniu struktury pola technonauki. Na poziomie struktury normatywnej kobiety z tytułem profesora wypełniają zmaskulinizowane oczekiwania wynikające z naukowego etosu, a tożsamość naukowa jest dla nich istotniejsza od tożsamości płciowej. Ponadto, biografie profesorek oraz wyrażane przez nie poglądy ujawniają nierówną sytuację kobiet w polu technonauki. Na poziomie struktury możliwości dostrzec można zatem arytmiczność perspektyw obu płci – szanse kobiet na odniesienie sukcesu naukowego są wciąż relatywnie mniejsze.

Anna Kuropińska
22 XI 2019

mgr Anna Knapińska
Collegium Civitas

Title:

Professional Biographies of Polish Female Professors in the Field of Technoscience (Medical, Natural, Agricultural and Technical Sciences)

Summary of doctoral thesis

Women are a minority in the power structures of science, particularly in medical, natural, agricultural and technical sciences, which are expected to bring measurable profits for the economy. I call these fields technoscience, accordingly with the post-constructivist sociology of knowledge. The technoscience can be defined as a fusion of science and technology, which are based on laboratory work. I assume that the underrepresentation of women in the field of technoscience is associated with construction of the social structure of this field.

The purpose of my thesis is to answer the research question, how is the structure of technoscience field constructed in the narratives of women with the title of professor in contemporary Poland, and what is the meaning of the category of gender in the technoscience. I derive this question from Robert K. Merton's concepts of the normative structure and the opportunity structure. I hypothesize that the structure of the field of technoscience in Poland is marked in terms of gender. Female professors emancipate themselves from gender at both levels: of the normative structure and the opportunity structure – they accept norms and values established in the academia, and the perspectives associated with them.

To answer the research question posed, in the first and second chapter of my thesis I perform a theoretical analysis of the issues mentioned above. In discussing the structure of the field of technoscience, I mainly refer to Merton's theory of social structure, whereas presentations of statistical data and references to contemporary literature on the subject are used to describe the gender dimension of this field. In the third chapter, I present the methodological foundations of my work, in particular the assumptions of Fritz Schütze's biographical approach. The results of the qualitative analysis of twelve autobiographical narrative interviews, which I conducted in 2017 and 2018, are presented in chapters four to six. I reveal shapes of the normative structure and the opportunity structure of technoscience in biographies, and how they are expressed in beliefs. Finally, I describe

Anna Knapińska
22 X] 2019

five ideal types of professional biographies of women in the field of technoscience in Poland, constructed on the basis of the biographies and opinions of individual informants. The comparison of these biographical types allowed me to define elements that are common and those that are characteristic only for some of the ideal types. Additionally, I distinguish key factors that facilitate and impede accumulation of the scientific symbolic capital by women. By doing so, the hierarchical differentiation of statuses determining the opportunities of women in the field of technoscience is divulged at the intersection of individual biographies of each of the professors and the ideal structure.

My results corroborate the thesis about the marking of the field of technoscience in Poland in terms of gender. At the level of the normative structure, women with the title of professor meet masculinized expectations arising from the scientific ethos, and their scientific identity is more important to them than their gender identity. Furthermore, the biographies of the female professors and the views they express reveal the unequal situation of women in the field of technoscience. At the level of the opportunity structure, therefore, the arhythmicity of perspectives of both sexes can be observed – the chances of women to achieve a scientific success are still relatively lower.

Anna Kuapińska
22 XI 2019